

Behandling:

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Utvalg for mennesker og livskvalitet
		Administrasjonsutvalget
		Formannskap
		Kommunestyret

Delårsrapport 3/2025**Kommunedirektørens forslag til innstilling/vedtak**

1. Kommunestyret tar delårsrapporten til orientering.

2. Investeringsbudsjett endres slik:

2a)

Investering (tall i 1000 kr)	Endring	Kommentar
ENØK-tiltak kommunale bygg	-2 000	Reduseres
Maskinelt utstyr	-500	Reduseres
Høydebasseng Vuku/Ulvilla	-5 500	Forskyvning til 2026
Veger, uforutsett	-2 500	Fordeles
Sundbyvegen	500	Fra veg
Guardrail Hellemslia, Rødsvegen og Årstadbakkan	500	Fra veg
Asfaltering p-plass sentralidrettsanlegg	1 500	Fra veg
Infrastruktur vei, vann, avløp Ørin sør	-6 000	Forskyvning til 2026
Avløp	-7 000	Reduseres
Stiklestad skole - avløp	2 000	
Vannforsyning	-3 000	Reduseres
Høydebasseng Hallia	-5 000	Forskyvning til 2026
Kjøp av bil vannforskyvning	-1 000	Ingen kjøp i 2025
Pumpestasjon Ness	-4 000	Forskyvning til 2026
Turneteateret	-3 500	Forskyvning til 2026
Renholdutstyr	-800	
Total endring delårsrapport 3	-36 300	

2b) Finansiering reduseres samlet 36,3 mill kroner. Årets låneopptak endres til 375 mill. kroner. Kommunedirektøren får fullmakt til å spesifisere øvrig finansiering.

2c)

Investering (tall i 1000 kr)	Endring	Kommentar
Egenkapitaltilskuddet i KLP	255,5	Merutgifter ift budsjett
Inntekter fra salg av fast eiendom og driftsmidler	-6 903,0	Ikke budsjetterte inntekter
Avsetning til ubundet investeringsfond	6 647,5	Merinntekter salg etter finansiering av merutgifter egenkapitaltilskudd avsettes
Endring delårsrapport 3	0	

2d) Forskriftskjema investering justeres i etterkant av kommunestyrevedtaket.

3. Driftsbudsjett endres slik:

- a) 3a) Tjenesteområdet helsestasjon og lege økes med 0,691 mill kroner for å kompensere for økt basistilskudd til fastleger.
- b) 3b) Rammetilskudd økes med 0,691 mill kr.

4. Kommunestyret slutter seg til kommunedirektørens vurdering om ikke å tilby barnehageplass til barn uten lovfestet rett, og prioriterer å sikre oppfyllelse av norm- og lovkrav innenfor gjeldende budsjettrammer.

5. Administrative budsjettendringer vedtas

Administrative budsjettendringer vedtas i samsvar med endringer vedtatt av kommunedirektør etter fullmakt i budsjettvedtak 16.12.24 pkt 8, økonomireglement og delegeringsreglement.

Budsjett for tjenesteområdene oppdateres slik:

- effekt av lønnsoppgjør 2025 samlet 15,7 mill kroner.
- omfordeling av innsparingskrav til administrasjon, samlet 5 mill kroner
- omfordeling av bolystmidler og kursmidler, samlet 0,395 mill kroner

Relevante lenker

Webpublikasjon i Framsikt er den fullstendige delårsrapport 3/2025. Saksframlegget er en oppsummering av rapporten. Lenke: [Delårsrapport 3/2025](#)

Webpublikasjon: [Delårsrapport 2/2025](#).

Webpublikasjon: [Delårsrapport 1/2025](#)

Saksopplysninger

Kommunedirektøren legger med dette fram tredje og siste delårsrapport for 2025 med årsprognose. Delårsrapportene skiller seg fra de enklere månedsrapportene til formannskapet, ved at de både måler avvik på perioden som har gått og gir et estimat for avvik i månedene fram til årsskiftet. Årsprognosen og analysen er lagt i en egen nettpublikasjon (Framsiktverktøyet) som publiseres på kommunens nettside.

Foreslåtte budsjettjusteringer

Forslag endringer i investeringsbudsjettet

Til 2a) Årets investeringer reduseres med 36,3 mill kroner som følge av endringer i prosjektet, omprioriteringer eller endret framdrift. Det fremgår av tabellen i vedtakspunktet hvilke prosjekter som endres.

Til 2b) Reduksjon i investeringer medfører redusert inntekter fra momskompensasjon og redusert behov for bruk av lån, totalt 36,3 mill kroner. Det foreslås at kommunedirektøren får fullmakt til å beregne endringer i finansiering og innarbeide dette i investeringsbudsjettet.

Årets låneopptak ble budsjettet til 354 millioner kroner i økonomiplan for 2025-2028. Etter regulering av investeringer i delårsrapport 1 og 2 var lånebehovet satt til 408 millioner kroner. Dette justeres ned til 375 millioner kroner.

Til 2c) Egenkapitaltilskuddet i KLP for 2025 ble 255.500 kroner høyere enn budsjettet. Merutgiften foreslås finansiert med ikke-budsjettete inntekter fra salg av driftsmidler og tomter. Det er pr dato regnskapsført salgsinntekter på 603 000 kroner. I tillegg er det inngått avtale om salg av Lensevegen på 6,3 mill kroner. Samlet salgsinntekt 6,9 mill kroner. Kommunedirektøren foreslår å avsette resterende salgsinntekter 6,6 mill kroner til ubundet investeringsfond. Kommunedirektøren vurderer at det er behov for å bygge et slik fond til å finansiere framtidige egenkapitaltilskudd og egenfinansiering av investeringer. Kommuneloven har et forbud mot å ta opp lån til egenkapitaltilskudd, så investeringen må finansieres av inntekter eller investeringsfond.

Forslag endringer i driftsbudsjettet

Til 3a) Basistilskuddet for fastleger øker med 691.000 kroner. Beløpet tilsvarer Verdal kommunes andel av inntektsøkningen fra revidert nasjonalbudsjett (RNB) der kommunene fikk ekstra inntekter til å dekke merkostnader for økt basistilskudd leger. Kommunedirektør innstiller på at beløpet går til styrking av bevilgningsrammen for helsestasjon og lege. Det vil si at beløpet disponeres i samsvar med intensjonene i RNB. Beløpet er trolig ikke stort nok til

å dekke kostnadsveksten i Verdal kommune. Det betyr at det må finnes dekning for overskytende kostnader innenfor bevilgede driftsrammer.

Til 3b) Frie inntekter økes med 691 000 kroner iht behov for styrking av tjenesteområdene. Iht RNB anslås frie inntekter å øke med 2,9 mill kroner. Herav disponeres nå 691.000 av de 2,9 mill kr. Resterende del av 2,9 mill foreslås ikke disponert og vil da indirekte styrke budsjettbalansen i 2025. Det vises til nærmere omtale av vekst i frie inntekter i webutgaven som forklarer de 2,9 mill kr.

Til 4) Barnehage

Kommunedirektøren har behov for å omtale oppfølgingen av vedtak i PS 129/2024; *Det skal fortsatt praktiseres løpende inntak uavhengig av rett til barnehageplass.*

I 2025 er det forventet 159 fødsler i Verdal kommune, i tillegg til disse kommer tilflytting. Av de 159 fødslene er det 62 som er født før 01.05.2025. Disse har ikke rett til plass før 01.08.2026. Barnehagemyndigheten har allerede fått inn mange søknader om barnehageplass. Disse ønsker plass fra våren 2026. Et regneeksempel som viser antatt maksimal kostnad, vil være å tilby 62 barn plass fra 01.01.2026 (7 måneder før de har rett til plass) vil utgjøre en merkostnad på om lag 8,7 millioner kroner (tilsvarende 23 årsverk), ut over den tildelte økonomiske rammen.

Antall årsverk (23) er med utgangspunkt i årslønn før årets lønnsoppgjør. Dette vil justere seg i takt med ny tilskuddssats 2026 og ny årslønn. Det er tatt utgangspunkt i en gjennomsnittssum for tilskudd 2025. Tallet 8,7 millioner kroner vil nok derfor endre seg med ny tilskuddssats for 2026. En småbarnsplass i barnehage utløser tilskudd på gjennomsnittlig kr 20 000 kr pr mnd. (Beregning gjort på sats i 2025, private og kommunale). $\text{Kr.20.000} \times 62 \text{ barn} \times 7 \text{ mnd} = 8,7 \text{ millioner kroner}$. Det presiseres at kommunedirektøren vil måtte komme tilbake med mer detaljert beregning hvis rammeutvidelse for 2026 blir aktuelt.

Når det gjelder kommunens tilskudd til private barnehager beregnes det på grunnlag av gjennomsnittlige driftskostnader i de kommunale barnehagene, basert på regnskapstall to år tilbake i tid. Dette innebærer at eventuelle økte kostnader ved utvidet barnehagetilbud, eksempelvis tidligere rett til plass, først vil slå ut i tilskuddsgrunnlaget to år senere. Kommunen må dermed både håndtere den umiddelbare kostnadsøkningen i egne barnehager og samtidig være forberedt på at denne økningen senere også vil gi høyere tilskuddssatser til de private barnehagene, gjennom prinsippet om likeverdig behandling.

Småbarnsforeldre trenger forutsigbarhet og er i stor grad avhengig av barnehageplass når permisjonstiden er over. Retten til barnehageplass hensyntar ikke småbarnsforeldre sine behov. Å kunne tilby barnehageplass er viktig for at Verdal kommune skal være en attraktiv kommune å bo og arbeid i. Samtidig kan det være med på å oppfylle handlingsplan næring 2025–2028 som inneholder et uttrykt mål for året 2040, med mål om 20 000 innbyggere og 2 500 nye arbeidsplasser

Den best mulige løsningen hadde vært at Verdal kommune garanterer barnehageplass for barn uten rett etter endt foreldrepermisjon. Dette under forutsetning av at det er ledige barnehageplasser.

Kommunen har ikke mulighet til å begrense opptak i private barnehager, det vil si at de private barnehagene kan tilby plasser til de som ikke har rett til plass. Dette vil gi økte kostnader for Verdal kommune når det gjelder tilskudd til private barnehager. Kostnader vil justeres etter hvor mange ledige barnehageplasser det er i private barnehager.

For å kunne ha en «garanti om plass», er det behov for økonomisk forutsigbarhet for hele 2026. Det må avklares om det skal tilbys barnehageplasser til de som ikke har rett til plass. Dette krever i tilfelle økt ramme.

Kommunedirektøren vurderer at det, framfor å tilby barnehageplass til barn uten lovfestet rett, er riktigere å prioritere eventuelle ekstra ressurser for å sikre opprettholdelse av normkrav og lovpålagte oppgaver i barnehagene og skolene. Samtidig vurderer kommunedirektøren at budsjettrammen og økonomiplanens effektiviseringskrav ikke gir handlingsrom til å tilby barnehageplass til barn uten rett. Alternativt vil det kunne være mulig å finansiere tiltaket med bruk av disposisjonsfond, noe kommunedirektøren ikke anbefaler ut fra den økonomiske situasjonen Verdal kommune og oppvekstsektoren er i.

Finansiering må da eventuelt hentes fra andre bevilgningsrammer i budsjettet og komme i tillegg til eksisterende krav til effektivisering i årene som kommer. Kommunedirektøren vurderer med bakgrunn i dette at det ikke er økonomisk bæreevne til å gjøre dette nå, spesielt med tanke på tilleggseffekten som slår inn etter år 2. Hvis dette likevel skal prioriteres, anbefaler kommunedirektøren å gjøre dette til en garantiordning, slik at vi forplikter oss for hele 2026. Dette for å gi barneforeldrene tilstrekkelig forutsigbarhet. Finansiering av disposisjonsfond kan da bli aktuelt for kommende år.

Til 5. Administrative budsjettendringer vedtas

Etter endring av forståelsen av regnskapsreglene er det nå et krav om at kolonnen revidert budsjett i regnskapsoppstillingen bare skal inneholde politiske vedtak.

Politiske vedtak i perioden mai - august som er innarbeidet i revidert budsjett etter at delårsrapport 2 ble lagt fram, er:

- Kommunestyrets vedtak i sak 52/25 Delårsrapport 2 og sak 54/25 NTE utbytte.

Administrative vedtak skal etter budsjettforskriften ikke inngå i kolonnen. I saken fremmes forslag at administrative budsjettjusteringer godkjennes av kommunestyret. Kommunestyret har ingen plikt til å vedta alle de administrative vedtakene som er gjort.

Det gjennomføres administrative endringer i budsjettet som ikke krever politisk vedtak. Kommunedirektørens fullmakter til å gjøre tekniske justeringer og flytte mindre følger av kommuneloven og kommunestyrets vedtak av økonomireglement. Endringene som følger av kommunedirektørens fullmakt kan endre bevilgningsrammer for tjenesteområdene.

Administrative vedtak mai - august

Administrative budsjettjusteringer i delårsrapport 3 omfatter:

- Omfordeling av avsatte sentralt til lønnsoppgjøret, fra avsatt fellespost i tjenesteområde administrasjon, styring og fellesområdet til øvrige tjenesteområder: 15,2 mill kroner. Det vil si at budsjettene til tjenestene nå har fått budsjetter som er tilpasset lønnskostnadene etter lønnsoppgjøret.
- Omfordeling innsparingskrav innen kommunedirektørens organisasjon: 5 mill kr. Dette er nå fordelt til de detaljbudsjetter som skal ta innsparingen.
- Omfordeling av bolystmidler mellom tjenesteområde administrasjon og tjenesteområde samfunnsutvikling, næring og landbruk 0,2 mill kr.

Endringene som er iht kommunedirektørens fullmakt endrer bevilgningsrammer for tjenesteområdene.

Bevilgningsrammen for det enkelte tjenesteområde endres ikke som følge av endringene i bundne fond. Dette fordi avsetninger og bruk i stor grad er øremerkede midler som skal brukes i samsvar med forpliktelsen som følger med midlene. Bundne fond er ikke en del av kommunestyrets prioriteringer nettopp fordi midlene er bundet til formål.

Det vises for øvrige til nærmere beskrivelse i [webutgaven av delårsrapport 3](#).

Forslag endringer i investeringsbudsjett

Investeringer vedtas på prosjektnivå i Verdal kommune. Det betyr at det er kommunestyret som vedtar alle endringer på prosjektnivå. Budsjettendringer på prosjektnivå er ikke delegert til kommunedirektør.

Prosjekter med tidsforskyvninger

Dette gjelder kun tidsforskyvninger knyttet til framdrift. Når det skjer en tidsforskyvning, må også finansieringen forskyves. Investeringene i Verdal kommune vedtas på prosjektnivå og alle endringer må derfor vedtas politisk.

Prosjekter som endres i delårsrapport 3 framgår av tabell inntatt i kommunedirektørens forslag til vedtak.

Budsjettavvik og årsprognose

Årsprognosen pr august viser et anslått merforbruk på -7,7 mill kroner. Kommunedirektøren vurderer at det skal være mulig avlegge et regnskap i balanse.

Sammenligning mellom delårsrapportene 2025 ligger i egen tabell.

Skatt og rammetilskudd

Merinntekter i prognosen for skatt og rammetilskudd skyldes at siste KS prognose er 3,66 mill kr høyere enn revidert budsjett pr september. Dette gir rom for å finansiere merutgifter som følger av endringene i RNB. Det er flere endringer som kom i RNB, men det er bare økte kostnader til basistilskudd leger som gjenstår å innarbeide i budsjettene. Det er derfor lagt inn et vedtakspunkt på økt basistilskudd leger. For ytterligere detaljer om virkningene av RNB vises til debutgaven, kapittel [status driftsøkonomi](#) og [delårsrapport 2/25](#).

Finansposter

Det er store prognoseavvik på finansposter. Her er det noe endring siden delårsrapport 2/25 som kommer som følge av at likviditeten har blitt svakere fra august og at det blir nødvendig å ta opp alle lån i hht vedtatt låneramme. Det er også forskyvninger mellom 2025 og 2026 og noen andre justeringer av investeringene. Det er også behov for å justere vedtaket for låneramme i 2025 slik at lånerammen stemmer med oppdatert investeringsbudsjett for 2025.

Noen av endringene vil skyve låneopptak til 2026. Det vil si at det også gir endringer for 2026 i forhold til gjeldende økonomiplan 2025-2028.

Endringer i renteprognosen skyldes dermed kombinasjoner av endringer i låneopptak og utvikling i rentenivå. I første halvår er også renteprognosen påvirket av en sterk likviditet som oppstod fordi lån ble tatt opp tidlig i året for å kunne hente ut rentegevinster på at innskuddsrenten lå høyere enn lånerenten for de lånene som ble tatt opp. For ytterligere detaljer om budsjettutviklingen på finansposter vises til webutgaven kapittel status driftsøkonomi [finans](#) og til [delårsrapport 2/25](#).

Tjenestene

Tabellen nedenfor oppsummerer årsprognose for 2025 for sentrale inntekter, finansutgifter og tjenesteområdene.

Som det framgår av tabellen en prognose pr august et merforbruk på - 7,7 mill kroner. Det samlede merforbruket kan i stor grad knyttes til budsjettavvik i tjenesteområdene. For tjenesteområdene anslås merforbruk på 22,1 mill kroner, som delvis veies opp av økte frie inntekter og reduserte finansutgifter

Målt i forhold til delårsrapport 2 er prognose for tjenesteområdene forbedret med 10 mill kroner. I tjenesteområde administrasjon og fellesutgifter lå det anslag på merutgifter til pensjon knyttet til AFP. Prognoser pr august tilsier at pensjonsutgiftene vil bli innenfor rammen i revidert budsjett.

De største merforbrukene finner vi innen tjenesteområdene er grunnskole, helse og omsorg, sosiale tjenester og barnevern. Det er sammensatte årsaker til at målt avvik pr august og årsprognosen viser merforbruk i mange av tjenestene. Det vises til omtale av det enkelte tjenesteområde under samt nærmere beskrivelser av økonomi og tiltak i debutgaven av delårsrapporten.

Nytt i delårsrapport 3/25 er at det er usikkerhet om budsjettene for renteinntekter på formidlingslån vil holde. Inntekter hittil i år fremskrevet ut året kan tyde på en mulig inntektssvikt på anslagsvis 4 mill kr. Det varsles samtidig at det kan være besparelser å hente på pensjonskostnader. Disse to forholdene vil kommunedirektør undersøke nærmere og komme tilbake til i senere økonomirapporteringer. Dette er foreløpig ikke innarbeidet i prognosene.

Oversikt over prognosen i delårsrapportene hittil i år.

Årsprognose 2025 budsjettavvik	Mars	Mai	August	Endring
Generelle driftsinntekter	9 700	9 305	3 658	-5 647
Netto finansutgifter		21 063	10 700	-10 363
Disponering eller dekking av netto driftsresultat.		-2 963		2 963
Sum endring i midler som kan fordeles	9 700	27 405	14 358	-8 808
Administrasjon, styring og fellesutgifter	426	-10 397	724	11 121
Barnehage	-3 780	-2 900	-	2 900

Årsprognose 2025 budsjettavvik	Mars	Mai	August	Endring
Grunnskole	-10	-3 228	-6 286	-3 058
Helsestasjon og lege	-668	-650	-1 403	-753
Helse og omsorg	-4 674	-7 485	-5 097	2 388
Sosiale tjenester	39	-2 614	-4 923	-2 309
Barnevern	-555	-4 965	-4 642	323
Kultur og idrett	-	-	-	-
Plan	-30	-718	-460	258
Samfunnsutvikling, næring og landbruk	-	405	-	-405
Samferdsel og veier	-	-	-	-
Brann og redning	-	-	-	-
Vann avløp og renovasjon, selvkost	-	-	-	-
Kirke	-	-	-	-
Tjenester utenfor ord. kommunalt ansvarsområde	-	-	-	-
Sum disponering	-9 252	-32 552	-22 087	10 465
Merforbruk - / mindreforbruk +	448	-5 147	-7 729	1 657

Vi gjør oppmerksom på at tallene i kolonnene ikke er direkte sammenlignbare fordi det er vedtatt budsjettjusteringer underveis i året. Budsjett pr august er høyere enn i mai pga budsjettjusteringer som ble vedtatt i delårsrapport 2. I delårsrapport 2 ble rammetilskudd ble økt med 9,3 mill kr, finansinntekter økt med 3,2 mill kroner og pensjonsutgifter økt med 10,2 mill kroner. Budsjettavvikene i august er regnet i forhold til revidert budsjett. Dette må tas hensyn til når man leser tabellen.

Usikre forhold som ikke er tatt inn i årsprognosen med beløp:

- Mindreinntekt på renter formidlingslån. Må undersøkes nærmere om det er inntektssvikt og hvor stor svikten eventuelt er. Foreløpig regnskap ligger langt under budsjettmålet. En lineær framskrivning av regnskapet gir en mulig inntektssvikt på 4-6 mill kroner.
- Mindreutgifter på pensjon. Foreløpig finnes ikke noe beløp som kan brukes i rapporten, men tall fra aktuar kan tyde på lavere kostnad enn budsjettet. Det endelige svaret ligger i et ferdig avlagt regnskap basert på et endelig tallgrunnlag fra pensjonsleverandørene. Ut fra foreløpige tall kan det være en besparelse på inntil 10 mill kroner.
- Merinntekter på inntektsutjevning (regnskapsfeil 2024). Dersom KS-prognose treffer helt riktig, kan det bli inntektsført et beløp som er 4,8 mill kr høyere enn den KS-prognosen som nå ligger til grunn for justert budsjett. Endelig svar ligger i et ferdig avlagt regnskap der de siste avregningene på inntektsutjevning er ferdige fra Kommunaldepartementet.

- Virkning av periodiseringen av inntekter og utgifter som gjøres under regnskapsavslutningen. Disse virkningene kan vanskelig forutses. Her kan det oppstå store endringer i tallene. Det er tidligere brukt tallet pluss/minus 10 mill kroner som et anslag på virkninger.

Kommunedirektøren vil komme tilbake til disse forholdene i økonomirapporteringen utover høsten.

Oppsummert vurdering:

Årsprognosen viser et merforbruk, men dette er såpass lite at det fortsatt er mulighet for at årsregnskapet holder seg innenfor budsjetttrammene. Det avhenger av om det er mulig å spare inn noe mer i slutten av året og det avhenger av en del anslagsposter og usikre forhold. Kommunedirektør vil komme tilbake til dette i senere økonomirapporteringer i år.

Budsjettavvik i tjenestene

Av tabell totaloversikt økonomi framgår målt avvik (merforbruk) i tjenesteområdene pr august på ca. -14,4 mill kroner. Årsprognosen for tjenesteområdene viser et merforbruk på -22,1 mill kroner.

Nedenfor er det et sammendrag av status for tjenesteområdene. Det vises til nærmere omtale under hvert tjenesteområde i [web-utgaven av delårsrapporten](#). (De gule kapitlene som dekker tjenesteområder i Framsikt-publikasjonen.)

Administrasjon, styring og fellesutgifter

For tjenestene generelt er det et målt mindreforbruk pr august på 1,7 mill kroner og er knyttet til periodisering av inntekter. Prognose for året er et mindreforbruk på 0,7 mill kroner. I tjenesteområdet inngår sentral avsetninger til lønnsoppgjør og pensjon. Det vises til egen omtale av lønn og pensjon under i debutgaven om driftsutgifter.

Barnehage

Målt mindreforbruk pr august er 0,4 mill kroner. Tjenesten forventer å komme i balanse ved årsslutt. Det er gjort flere administrative tiltak for å redusere merforbruk, slik at dette er mulig.

Grunnskole

Det er målt 7,4 mill kr i merforbruk pr august, og det rapporteres et forventet merforbruk på 6,3 mill kr ved årsslutt i 2025. Merforbruket er knyttet til skole/SFO/VO og reparasjoner av tak skolebygg.

Helsestasjon og lege

Det er målt 0,17 mill kr i mindreforbruk pr august. Prognose for året viser et anslått merforbruk på kr -0,7 mill kroner. Prognosen er knyttet til brukerbetaling, og refusjoner fra HELFO, samt fengselshelsetjenesten. I prognosen for året inngår utgifter til to nye fastleger og husleie i kommunalt legesenter.

Helse- og omsorg

Det er målt 3,71 mill kr i merforbruk pr. august. Prognosen for året viser et anslått merforbruk på anslagsvis -5 mill kroner. Merforbruket pr august er omlag 2,4 mill kroner lavere enn prognose i delårsrapport 2 som må ses i sammenheng med prognoser for ressurskrevende tjenester.

Merforbruket er knyttet til hjemmetjenester, utskrivningsklare pasienter og BPA. For hjemmetjenester er det merutgiftene knyttet bla. til ambulerende hjemmetjenester og økt bruk av velferdsteknologi. For BPA er det knyttet stor usikkerhet til videre utgifter og økning pga økt rettighetsfesting, ubehandlede søkere og avslag som er oversendt Statsforvalteren. I politisk møte i september behandles sak om BODA tjenestene i lys av Helsepersonellkommisjonen. Nye tiltak som medfører avvik er ny fastlegehjemmel, husleie på kommunalt legesenter og sykehjemslege.

Sosiale tjenester

Det er målt merforbruk på 4,7 mill kroner, og en prognose ved årsslutt på 4,9 mill kroner. Den største delen av merforbruket gjelder økonomisk sosialhjelp, hvor driveren er bosetting av flyktninger. Det er forventet merforbruk ved årsslutt, men hvor stort dette kommer til å bli er fortsatt usikkert. Det følges med på utviklingen på området.

Det har vært noen tekniske utfordringer med integrasjonen mellom fagsystemer hos NAV og regnskapssystemet til kommunen som har gjort at regnskapstallene ikke har kommet inn i regnskapet når de skulle. Det har gjort det vanskeligere å holde prognosene oppdaterte. Det er en av forklaringene på at prognosen på området endres mye fra forrige runde.

Kultur og idrett

Prognose for året er balanse iht budsjett.

Barnevern

Pr august er det målt et merforbruk på 1,5 mill kroner. Det er forventet et merforbruk ved årsslutt, foreløpig prognose er 4,6 mill kr. Flere plasseringer enn budsjettet og bruk av innleie for å unngå fristbrudd er årsaken.

Plan

Tjenesteområdet er pr august i balanse. Ved årsslutt forventes et merforbruk, knyttet til mindre inntekt enn budsjettet.

Samfunn, næring og landbruk

Det er pr august et forbruk i balanse. Tjenesten ble ved delårsrapport 2 tilført midler knyttet til festeavgift Ørin Sør, og har dermed en forventning om et resultat i balanse ved årsslutt.

Samferdsel og veier

Forventes å holde budsjett.

Brann og redning

Det er ingen opplysninger fra selskapet om avvik fra budsjett. Eventuelle avvik fra Brann og redning vil pga selskapsformen ikke påvirke regnskapet for 2025, men komme som en endring i bevilgning i 2026.

Vann og avløp

Noe merforbruk pr august. Foreløpig prognose tilsier et lite overskudd ved årsslutt. Dette skal i tilfellet gå til å dekke inn tidligere års underskudd.

Kirke

Den største utgiftsposten er tilskuddet til kirken. I tillegg kommer utgifter til stell av gravlund, graving mv. Tilskuddet til kirken er utbetalt og det forventes ingen store avvik på området.

Hovedtrekk i delårsrapporten

Regnskapet og årsprognosen pr august viser at det fortsatt er et merforbruk i tjenestene. Det er fortsatt usikkerhet med prognosen i forhold til hva som skjer i de resterende månedene av året og som ennå ikke har kommet inn i regnskapene. Det er likevel slik at dette skal være en sikrere prognose enn de foregående delårsrapportene. Tilnærmingen i prognosen er i stor grad lineær i den forstand at det bygger på en antakelse om at de siste 4 månedene av året utvikler seg forutsigbart.

Det er forskjell mellom tjenestene. Enkelte tjenester har betydelig større utfordringer med å holde budsjett enn andre. Dette gjelder tjenesteområdene grunnskole, helse og omsorg, sosiale tjenester og barnevern.

Kommunedirektør varslet i [delårsrapport 1/25](#) at det innenfor enkelte virksomhetsområder var risiko for at budsjettpremiss kunne komme i konflikt med rettighetslovgivning og normer. I delårsrapportvedtaket ble det gitt en tilleggsbevilgning på 6,3 mill kroner til grunnskole og 1,18 mill kr til barnehagetjenester. Det ble i [delårsrapport 2/25](#) vedtatt å øke rammen for tjenesteområde barnehage for å kompensere redusert foreldrebetaling. Justeringen er finansiert av økning i frie inntekter i RNB. Kommunedirektøren varslet at en ny vurdering kunne komme i delårsrapport 3/25. Kommunedirektør vurderer nå at det ikke er behov for andre endringer enn vedtakspunktet som gjelder opptak av barn i barnehagen. Det er fortsatt en risiko for at kommunens drift kan være konflikt med lov og norm, men risikoen vurderes som uendret fra tidligere rapporteringer gjennom året. Kommunedirektøren vurderer det som tvilsomt at bevilgningsramme for grunnskole vil kunne hente inn hele budsjettavviket uten å bryte lærernormen.

Det er liten grunn til å forvente at merforbruket i tjenestene i 2025 kan løses bare gjennom styring og kontroll. Økte inntekter og besparelser på finansområdet og i enkelte av tjenestene er nødvendig for å unngå at regnskapet for 2025 avsluttes med et merforbruk som må dekkes av disposisjonsfondet. Det vil også kunne kreve administrative tiltak som kommunedirektøren iverksetter. Dette er tiltak som ikke skal endre grunnpreget i tjenestene og som ligger innenfor kommunedirektørens fullmakter. Politisk sak om strukturgjennomgang BODA er lagt fram til behandling i september. Saken legger føringer for fremtidig strategier

mot en mer effektiv struktur. Dette vil bidra positivt i planperioden, men har begrenset effekt på kort sikt.

Inntektene er bare en del av utfordringene i kommuneøkonomien. Mangel på arbeidskraft og forventningsgapet i befolkningen er en minst like stor utfordring. At dette misforholdet mellom ressurser og behov ville oppstå, er godt varslet fra statlig hold og er også tydelig beskrevet i økonomiplanene i Verdal kommune de siste årene og i sektorovergripende strateginotat 2025. Det ligger derfor ingen overraskelser i at kommunes økonomi nå strammer seg til. Det store ubesvarte spørsmålet er hvordan Verdal kommune forholder seg til utfordringen. Det vil ikke være mulig på lengre sikt å løse utfordringen med å hente penger fra disposisjonsfondet.

Kommuneproposisjonen gir statlige signaler for den økonomiske utviklingen i 2026 og senere år. Når delårsrapport 3/25 skrives har det fortsatt ikke kommet noe statsbudsjett som kan avklare om det blir en ny runde med inntektsøkninger i 2025. Det er foreløpig ikke varslet noen inntektsøkning i 2026 som tilsier at utfordringene i 2025 løser seg i 2026. Det utfordringsbildet som en ser av delårsrapportene i 2025 er derfor sannsynligvis representative også for utfordringene som kommer i 2026. Dette er også en av hovedpoengene i strateginotatet. Til tross for at situasjonen er krevende forventer KS at mange kommuner skal klare å holde seg i økonomisk balanse i 2025 på grunn av merinntektene som har kommet etter at statsbudsjettet ble lagt fram i oktober 2024. Kommuner som klarer å komme i balanse har nok brukt merinntektene og innstramming i drift til å gjenopprette økonomisk balanse mellom inntekter og utgifter.

I delårsrapport 2 ble langsiktige utfordringer i kommunens økonomi beskrevet. Dette er nå oppdatert og lagt inn i strateginotatet. Det henvises derfor til strateginotatet for en oppdatert situasjonsbeskrivelse og beskrivelse av fremtidige utfordringer.

Det er nødvendig å minne om at inntektene i 2025 er høye som følge av tilskudd for bosetting av flyktninger. De høye inntektene brukes til mer enn utgifter til flyktninger. Det gir en midlertidig oppblåsing av budsjetter, som det ikke vil være mulig å videreføre når integreringstilskuddene går ned i årene fremover.

Tiltak

Alle enheter må spare så mye som mulig for å unngå merforbruk i 2025. Kravet til sparing er også innarbeidet i økonomireglementet for 2025. Økonomireglementet ble vedtatt som en del av budsjettvedtaket for 2025, slik at prinsippene for innsparing også er forankret i politisk vedtak. Konsekvensene av økonomireglement er at ingen budsjettansvarlige har rett til å bruke opp budsjetttrammene for 2025. Det skal spares på bruk av ressurser så langt det er mulig. Dette vil redusere skadevirkningen av merforbruk inntil nye og bærekraftige tiltak er på plass.

Det er utarbeidet og iverksatt en plan for hvordan budsjettet innenfor organisasjonen til kommunedirektør kan tas ned med 5 mill kr. Innsparingen er innarbeidet i budsjettene og i delårsrapporten. Vedtaket var slik:

Næring, samfunn, stab og støtte: Reduksjon 5 millioner

- Rammen reduseres med kr 5.000.000,-.

Vi reduserer ramme innenfor administrasjonen for å redusere nedtaket på tjenester som ligger nær brukerne i kommunen.

Nedtrekk fordeles etter stillingsnøkkel

Organisasjon

Heltidskultur

Mål for organisasjonen for gjennomsnittlig stillingsandel er 90 % innen utløpet av økonomiplanperioden 2025- 2028.

Status ved siste rapportering til administrasjonsutvalget i august er samlet sett slik:

- Gjennomsnittlig stillingsandel er på 85,8 %. Dette er en økning på 5,8 prosentpoeng fra april 2023 (da målingen startet), og 0,6 prosentpoeng økning fra rapporten i juni.
- Menn har en gjennomsnittlig stillingsandel på 89,4 % og kvinner har 84,9 %. Menn har en økt gjennomsnittlig stillingsstørrelse med 0,1 prosentpoeng siden forrige rapport. Kvinner har økt gjennomsnittlig stillingsstørrelse med 0,4 prosentpoeng siden forrige rapport.

Mål for organisasjonen for heltidsandel er at 50 % av ansatte innen helse skal ha heltid innen utløpet av økonomiplanperioden 2025- 2028, mens for resten av organisasjon er målet 80 %.

- Samlet tall for organisasjonen viser at hele organisasjonen har en økning på 1,23 prosentpoeng siden forrige rapport.
- Samlet for organisasjonen har menn en heltids- andel på 72,28 %, mens kvinner har 58,15 %.

Nærvær/ Fravær

Målet for organisasjonen i økonomiplanperioden 2025 til 2028 er et nærvær på minst 94 %.

Status:

- Pr utgangen av august -25 er nærværet for organisasjonen siste 12 mnd 89,7 %
- Nærværstallene er i underkant av 6,3 prosentpoeng lavere enn målet som er satt i økonomiplanen.

Sykefraværet fordeler seg med 3,18 % i arbeidsgiverperioden, og 7,14 % utenfor arbeidsgiverperioden.

Rekruttere, utvikle og beholde

En overordnet målsetting i økonomiplan for 2025 til 2028 er at det skal settes av 0,5 % av de samlede lønnsmidler til kompetanseheving for ansatte.

Ved de vedtatte kutt i kommunedirektørens budsjett i 2025 har det også vært nødvendig å kutte i avsatt pott til kompetanseutvikling.

Organisasjonen har gjennomført et arbeid med å videreutvikle lønnspolitikken, og ny lønnspolitikk kommer til behandling i administrasjonsutvalget i juni.

Årsverkrapportering

Delårsrapporten omfatter en oversikt over utvikling i årsverk, som regnskapsføres som fast lønn. Det vises til tabell og omtale i [kapitlet organisasjon](#) webutgaven.

Vurdering av saken

Vurdering av budsjettavvik og årsprognose

Måling og rapportering

Måling av budsjettavvik i løpet av året er en krevende oppgave som alltid innebærer at det må brukes skjønn og anslag. Kommuneregnskapet har ikke full regnskapsavslutning pr måned med full periodisering av lønn, renter osv. Når delårsrapporten pr august skrives, foregår det fortsatt regnskapsføring på august. Slik vil det være inntil regnskapsperioden blir lukket. Det vil derfor alltid være en risiko for at det måles feil i forhold til det som blir endelig regnskapsresultat. Erfaringene fra de siste årene er likevel at utviklingstrekkene kan fanges opp gjennom året. Prognosen blir også sikrere utover i året. Det er derfor all grunn til å ta på alvor det prognosen viser.

Vurdering av mulighetene fremover

Om andre halvår kan gi nye muligheter for å få balanse i økonomien er det vanskelig å si noe helt sikkert om. Det avhenger av om det kommer ny inntektsvekst til kommunene i forbindelse med statsbudsjettet og det avhenger av rentesettingen til Norges bank og en rekke andre forhold som ligger utenfor kommunens kontroll. I årsprognosen er det ikke kalkulert med at det kan komme bedre nyheter enn de vi kjenner nå, men dette vil bli regnet på og tatt med i økonomirapportering til formannskapet i månedene som kommer.

Utviklingen i likviditet og disposisjonsfond gir et relativt tydelig signal om at driften ikke er godt nok tilpasset til inntektene og at kommunen vil tape økonomisk handlingsrom om det ikke gjøres tiltak for å få bedre balanse mellom inntekter og utgifter. Det er viktig at nye tiltak utredes og iverksettes så snart som mulig. Det er ingen automatikk i at tiltak skyves til neste økonomiplanperiode. Noen tiltak vil også kunne iverksettes administrative vedtak, så langt dette er delegert til kommunedirektør. Alle endringer må gjennomføres innenfor det som kreves av fullmakter og krav til partssamarbeid.

Det kan selvsagt stilles spørsmål om manglede budsjettbalanse hos tjenestene skyldes svak budsjettrealisme. Dette var også tema i delårsrapport 2/25. Kommunen forventes etter økonomibestemmelsene i kommuneloven å tilpasse sin aktivitet etter de inntekter som kan disponeres. Det vil si at kommuneloven ikke åpner for at budsjettene kan økes, dersom dette ikke kan finansieres. Budsjettrealisme vil derfor henge sammen med hva som er mulig å få til av omfang og kvalitet på tjenester innenfor rammene av kommunens inntekter. Denne sammenhengen er svært krevende for ledere og ansatte i kommunen, fordi det kan oppleves som en form for bevisst underbudsjettering. Etter kommunelovens system og kommunens økonomireglement er misforholdet vanligvis ikke et resultat av underbudsjettering, men av manglende realisme i forhold til hvilke endringer som må gjøres for å få balanse mellom inntekter og utgifter. En annen måte å si dette på er at budsjettpremissene har ikke vært tydelig nok. Gitt at det tar tid å få endret på tjenestene, vil det da sannsynligvis uansett måtte oppstå perioder der det ikke er økonomisk balanse og misforholdet fremkommer som merforbruk i regnskapet. Dette er omtalt i strateginotatene der kommunedirektør velger å

være tydelig på mulige målkonflikter som er krevende å håndtere. Etter kommunelovens bestemmelser er det kommunestyret som har det overordnede ansvaret for å løse målkonflikten. Kommunedirektørens ansvar er å utrede hvordan misforholdet kan løses.

Vurdering av tiltak

Kontroll av innkjøp og anskaffelser fra 2024, vedtak i delårsrapport nr 2, videreføres inntil videre i 2025. Det vil si at det også for 2025 er innkjøpskontroll og ansettelsekontroll. Samtidig er det en behovsdrevet utgiftsvekst i enkelte sektorer som trekker ubalansen i motsatt retning. Vekst i helseutgifter og ytelser til livsopphold utfordrer målet om å redusere kommunenes merforbruk.

Videre reduksjoner av driftsnivå vil etter kommunedirektørens oppfatning kreve mer omfattende endringer i tjenestenes innretning. Dette vil kreve utredninger og politiske vedtak. Dette må innarbeides i ny økonomiplan 2026-2029. Det er skrevet mer om dette i strateginotatet.

Vurdering av økonomisk utvikling

Analysene fra årsberetningen for 2024 og nytt sektorovergripende strateginotat trekker opp de lange linjene for utvikling i behov og handlingsrom.

Økt skatt og rammetilskudd

KS har kommet med en ny prognose etter kommuneproposisjon budsjettforlik i mai (rundskrevet 25.06). Prognosen fanger derfor opp de siste signalene fra regjeringen om inntektsutvikling. Endringer i KS-prognosen er innarbeidet i årsprognose for delårsrapport 3/25.

KS mener nå at kommunene vil få de skatteinntektene som ligger i regjeringens skatteprognose for 2025. Kommunedirektør vil derfor avblåse bekymringene om skattesvikt som er omtalt i de to tidligere delårsrapportene. Kommunaldepartementet og KS vil komme med en ny oppdatert skatteprognose i midten av oktober i forbindelse med statsbudsjettet. Den nye prognosen vil forhåpentligvis bekrefte at KS har vurdert dette riktig.

I delårsrapport 1/25 ble virkningen av feil periodisering av inntektsutjevningen rammetilskudd for 2024 lagt inn med 4,8 mill kr ekstra i budsjettet for 2025. Disse ekstra midlene ble disponert i budsjettet. I delårsrapport 2 ble budsjettet for rammetilskudd justert slik at det stemmer med prognosen fra KS. Inntektsutjevningen ble da justert tilbake med 3,6 mill kr. Gitt at regjeringens prognose for skatt og inntektsutjevning viser seg å holde (altså at kommunen mottar inntektene KS har beregnet), så vil korrigeringen av feilen bety at kommunen inntektsfører 4,8 mill kr mer i inntektsutjevning enn budsjettet pr nå viser og som er i samsvar med siste KS-prognose. Merinntekten på 4,8 mill kr er en ren regnskapsteknisk korrigering der pengene kom inn i 2024. Det er ikke noe eksakt svar på nåværende tidspunkt om de 4,8 mill kr vil komme som merinntekter på toppen av revidert budsjett og KS-prognose. Svaret på det foreligger egentlig ikke før Kommunaldepartementet har beregnet inntektsutjevningen for desember 2025. Hvis KS har beregnet riktig, så kan det ligge en merinntekt i regnskapet på 4,8 mill kr som gir en tilsvarende forbedring av regnskapsresultatet.

Kommunedirektør velger å ikke innarbeide de 4,8 mill kr i årsprognosen, men gjør samtidig oppmerksom på at her kan det komme høyere inntekter enn det som er budsjettet.

4a) Økt rammetilskudd 4,8 mill kr - Periodiseringsfeil i regnskap 2024 øker regnskapsført inntektsutjevning i rammetilskuddet med 4,8 mill kr.

Skatt og rammetilskudd er de desidert største kommunale inntektene, og har stor betydning for det kommunale handlingsrommet. Utjevningen av skatteinntekter (inntektsutjevningen i inntektssystemet) omfordeler skatteinntekter mellom kommunene, slik at alle kommuner får et skattenivå på ca 95% av det nasjonale gjennomsnittet. Det vil si at skatteveksten lokalt i Verdal kommune har liten betydning for kommunens inntekter fra skatt. På grunn av omfordelingssystemet er det nasjonal skatteinngang og innbyggertallet i Verdal kommune som i stor grad (95%) styrer kommunens skatteinntekter etter utjevning.

Inntekter fra bosetting av flyktninger - Integreringstilskuddet

Siden forrige rapportering er anmodningen om bosetting av flyktninger i 2025 blitt redusert av IMDI. Verdal kommune har fått en anmodning på 65 bosettinger. Dette er 25 bosettinger lavere enn tidligere anmodning på 90. Pr nå er det bosatt 30 av 65 personer hittil i år. Dette gir en forventet nedgang i ressursbruk hos innvandrertjenesten.

Den største inntektsposten fra bosetting føres som frie inntekter og havner derfor i kommunens totaløkonomi. Inntektene fra integreringstilskuddet vil dermed ha stor betydning for det økonomiske handlingsrommet for kommunen samlet. Selv om bosettingstallene går ned, vil kommunedirektøren stå fast på at det er sannsynlig at kommunen oppnår inntekter som budsjettet. Budsjettet er lagt med forsiktighet og vil tåle at bosettingen blir noe lavere enn anmodningen om bosetting. Blir forskjellen for stor, vil det oppstå en svikt i inntekter som betyr en kan bety en forverring av kommunens regnskap for 2025. Dette er avhengig av forholdet mellom inntektsstap på tilskuddet og besparelse på en lavere bosetting.

Finansposter

Det er gjort nye beregninger for renteinntekter og renteutgifter. Da budsjettet ble lagt i oktober 2024 ble det tatt hensyn til usikkerhet i rentenivå fra oktober 2024 til desember 2025. Når vi nå står i september 2025 er usikkerheten redusert til de siste 4 månedene av 2025. For mange av lånene er rentene også fastsatt for resten av høsten. Det vil si at forskjellen mellom prognose med og uten margin krymper mot null utover høsten. Kalkylen regner bare rentemargin fremover i tid. Norges bank har drøyer med rentekuttene som var forventet i oktober 2024 da budsjettet ble lagt. Dette har påvirket både renteutgiftene og renteinntektene utover i året og har ført til positive avvik fra budsjettet i første halvår. Andre halvår kan se ut til å bli mer i samsvar med budsjettet, men totalt sett forventes det en besparelse på finansposter,

Mer informasjon om renteberegningene i perioden 2025-2029 finnes kapitlet status driftsøkonomi [finans i web-utgaven](#).

Lønns- og prisvekst

Årslønnsvekst for kommunal sektor er anslått til 4,4%, mens prisvekst er anslått til 3,3%. Beregninger av virkning av årets lønnsoppgjør for Verdal kommune er ikke avsluttet. Effekt av de budsjettjusteringer som er gjennomført indikerer at avsatte midler på 18 mill kroner vil bli disponert i sin helhet.

Pensjonskostnadene øker i 2025 blant annet som følge av ny offentlig AFP-ordning. Kommunedirektøren vurderer at budsjetterte pensjonskostnader skal være tilstrekkelig. Det gjøres oppmerksom på at prognosen inneholder noe usikkerhet.

Det er avklart i RNB at kommunen vil få kompensasjon for merutgiftene til pensjon. Kompensasjon blir på 10,2 mill. kroner. mens foreløpige prognoser for merutgifter utgjør omlag 11,2 mill kroner.

Sannsynlighetene for at regnskapet kommer ut i balanse 2025

Ut fra foreløpige årsprognose og signaler som er gitt fra staten, vurderer kommunedirektøren at det vil være krevende å komme ut i økonomisk balanse i 2025. Dette kan endre seg både til det verre og bedre i løpet av de siste månedene av året. Det foreligger pr i dag ingen informasjon om at regjeringen har tenkt å øke inntektene til kommunene ut over det som ble varslet i 2024 og i revidert nasjonalbudsjett mer forliket på stortinget. Det er ganske store inntektsøkninger som har kommet fra statsbudsjettet ble lagt fram i oktober 2024, men regnskap 2024 og delårsrapporter i 2025 viser at det er stort behov for styrking av budsjetter og økte inntekter for å oppnå en bærekraftig balanse mellom inntekter og utgifter. Det er uansett bra at inntektsøkningen har kommet.

I utgangspunktet skulle merinntektene vært tilstrekkelige til å endre utfordringsbildet til kommunen, men den samlede virkning av endringer i behov, økt gjeld og merforbruk i tjenestene gjør at inntektsøkningen ikke blir stor nok til at utfordringene løses. Dette er ingen overraskende konklusjon og det har vært varslet i kommunens styringsdokumenter de siste årene.

Det er satt kraftige tiltak for å bremse aktiviteten både i 2024 og 2025, slik at kommunen skal unngå merforbruk. Det er vanskelig å si om det lykkes å få en effekt av tiltakene eller om innsparinger spises opp av uventet inntektssvikt og/eller vekst i behov.

Dette er sammenfattet slik tidligere i saksfremlegget:

Årsprognosen viser altså et merforbruk, men dette er såpass lite at det fortsatt er mulighet for at årsregnskapet holder seg innenfor budsjetttrammene. Det avhenger av om det er mulig å spare inn noe mer i slutten av året og det avhenger av en del anslagposter og usikre forhold. Kommunedirektør vil komme tilbake til dette i senere økonomirapporteringer i år.

Status og utvikling i drift av tjenestene

Strukturen i de politiske dokumentene følger nasjonal inndeling av innbyggerbehov /tjenester (kostra). I dette kapitlet vil rapporteringsansvarlige fra de store sektorene i kommunen beskrive utfordringer og utvikling innenfor innbyggerbehov og tjenester de har ansvar for.

Oppveksttjenestene

Omstilling og handlingsrom

Oppvekstsektoren skal tilpasse aktiviteten med en reduksjon i budsjetttrammene fra kroner 518 millioner i 2025 til kroner 451 millioner i 2028 i vedtatt økonomiplan. Ut fra de økonomiske rammene i økonomiplanen 2026 -2029, og verbal-forslagene som ble vedtatt i forbindelse med budsjettbehandlingen (PS129/2024) desember 2024, har oppvekstsektoren

et begrenset handlingsrom for å kunne tilpasse driften. Opprettholdes dagens skole- og barnehage tilbud (antall skoler og barnehager), og dagens økonomiske rammer til de andre oppvekststjenestene, er det ingen andre tiltak enn ytterligere årsverksreduksjon og omstilling av arbeidsoppgavene for å tilpasse driften til rammene i økonomiplanen.

En ytterligere årsverksreduksjon innen skoler og barnehager, fører til at Verdal kommune verken oppfyller lærernorm, eller bemanningsnormen. Dette ble også omtalt i delårsrapport 2 og i *Strateginotat for oppvekstsektoren - 2026*.

For å kunne levere gode tjenester innen oppvekstsektoren med lavere ressursinnsats, har det hittil i 2025 vært gjennomført flere administrative tiltak innen grunnskolen/SFO/VO, barnehagene, og barne- og familietjenesten. Tiltak som har vært nødvendig for å tilpasse driften til de økonomiske rammene. slik at tjenesteomfanget og kvaliteten ikke svekkes mer enn strengt nødvendig. For hele oppvekstsektoren har det vært en reduksjon av antall årsverk med i overkant av 26 årsverk siden mai 2025. I tillegg holdes stillinger vakante.

Skole/SFO/VO

I tillegg til arbeidet med Verdalsmodellen (Se *Strateginotat for oppvekstsektoren – 2026*), har skole/SFO/VO oppfølging av vedtak i politisk sak 129/2024, om å utrede hvordan oppvekstsektoren kan videreutvikles for å skape en bærekraftig og god skole. Prosessen kalles for *Skifte*, og arbeidet med å se på ulike tiltak som skal gi synergieffekter nærmer seg sluttfasen. Det blir politisk sak i oktober, med beskrivelse av mulige tiltak som kan gi effekt i 2026 og i økonomiplanperioden. Noen kostnadsberegninger av tiltakene og konsekvensene av alternativene utarbeides og beskrives i budsjett og økonomiplan 2026-2029, mens andre må det brukes mer tid på å utrede

Skole og SFO har tilpasset driften ut fra midler tilført etter delårsrapport 1. Krevende prioriteringer mellom ressurser til lærernorm og enkeltvedtak ITO, fører til at lærernormen mest sannsynlig ikke holdes ved enkelte skoler i 2025, selv om det er tilført ekstra midler for å ligge på lærernorm. Dette er nærmere beskrevet i webutgaven av delårsrapporten.

Prognosen viser at Skole/SFO/VO forventes å få et merforbruk på 5,49 mill. kroner.

Barnehage

Barnehage har tilpasset driften med flere administrative tiltak hittil i 2025. Det er krevende å tilpasse barnehagedriften, og holde tjenestene innenfor lovens krav; spesielt når det gjelder tilrettelegging/styrking og spesialpedagogisk hjelp. Bemanningen i barnehager er på minimumsnorm, og konsekvensene er brudd på norm og er nærmere omtalt i delårsrapporten i webutgaven.

Barnevernstjenesten

Barnevernstjenesten har store utgifter knyttet til barn som bor utenfor hjemmet. Det er økte krav på fosterhjemsområdet og i tillegg fullt økonomisk ansvar for kommunen. Det er mange saker som har et høyere bekymringsnivå, og som medfører tiltak av omfattende karakter, også kostnadmessig. De økte kostnadene er omtalt i webutgaven. Prognosen er endret siden delårsrapport 2 (merforbruk på kr 4,9 millioner), og viser at barnevernstjenesten forventes å få et merforbruk på 4,6 millioner kroner.

Barnevernsreformen tredde i kraft 1. januar 2022, og kommunene ble kompensert for reformen gjennom en økning i rammetilskuddet. Kommunaldirektøren har behov for å omtale noen langsiktige konsekvenser av reformen og overgangsordningene.

Barnevernsreformen har en overgangsordning som innebærer at eksisterende plasseringer, fra før reformen tredd i kraft 1. januar 2022, i spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem, skal videreføres så lenge barna som bor der har behov for dem. For disse plasseringene er de gamle, lavere egenandelene videreført. Kommunens utgifter, og Bufetats inntekter, øker etter hvert som barna flytter ut av eksisterende plasseringer. Overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem vil avsluttes fra og med 1. januar 2026. Det betyr at kommunene skal betale full egenandel for alle plasseringer i spesialiserte fosterhjem fra og med 1. januar 2026. Barne- og familiedepartementet vil i statsbudsjettet for 2026 foreslå at kommunene blir kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet på om lag 150 mill. kroner.

For Verdal kommune sin del øker utgiften til spesialisert fosterhjem med om lag kr. 3,5 millioner fra 2026.

Barne- og familiedepartementet foreslår å innføre en plikt for kommunen å yte godtgjøring og utgiftsdekning til fosterforeldre. I tillegg foreslås det en plikt for kommunen å yte godtgjøring tiltenkt pensjonssparing til frikjøpte fosterforeldre. Forslaget om godtgjøring tiltenkt pensjonssparing er estimert til 127 mill. 2025-kroner. For å støtte opp under innføringen avplikten, ble rammetilskuddet for kommunene i 2025 styrket med halvårseffekten av forslaget.

Innvandrertjenesten

Verdal kommune fikk justert anmodning fra IMDi i juni fra 90 til 65, en reduksjon på 25 i forhold til første anmodning og vedtak i Kommunestyret (januar 2025) som var på 90 flyktninger. Derfor er det et mindreforbruk i innvandrertjenesten, og det forventes et positivt årsavvik. Det ble opprinnelig budsjettet (2024) med bosetting av 110 flyktninger. Det er per 9. september bosatt 34 flyktninger, og det gjenstår 31 bosettinger. Familiegjenforente kommer i tillegg.

Det er nødvendig å se på tjenesten og om mulig omstille den. Samtidig må en være klar over at flere av de som er bosatt siden 2022 har til dels store og krevende utfordringer og har behov for samordna tjenester.

Færre bosettinger får konsekvenser for økonomiplanrammene. Kommunedirektøren vil komme tilbake til dette i budsjett- og økonomiplanbehandlingen.

Helsetjenestene

Arbeidet med en fremtidsrettet helsetjeneste pågår for fullt i helse, hittil i 2025 er det gjennomført flere store omstillingstiltak for å tilpasse driften til rammene, samtidig som tiltakene skal være fremtidsrettet.

Helse drifter allerede effektivt og det er lite handlingsrom til ytterligere tiltak innenfor ordinær drift, det må derfor iverksettes større endringer med større innsparingsmuligheter, da veksten i behov medfører avvik av betydning som må sees helhetlig i helse. Prognosen for 2025 viser pr august et merforbruk på tjenesteområde helse og omsorg på ca kroner 5 millioner, etter tilførte 2,4 millioner til ressurskrevende brukere utover ramme i 2025. Det jobbes også med tiltak av betydning for å tilpasse tjenestene til en ytterligere redusert ramme i 2026, med ca 16,6 millioner.

Helse har tradisjonelt jobbet etter prinsippet om å skjerme den direkte tjenesteleveransen og ansatte i tjenestene, da medarbeiderkartlegging viser at det allerede oppleves høy arbeidsbelastning. Det er isteden prioritert tiltak i strukturene rundt selve tjenesteleveransen, som ledelse, støttefunksjoner og organisering. Dette påvirker tjenestene og ansatte indirekte, og kan være årsak til et økende sykefravær.

Det er en bekymringsfull utvikling når det gjelder veksten i tjenestene, manglende rullering i korttidsavdeling og overliggere, som er en god indikasjon på status i helse. Dette førte til en reversering av tiltaket knyttet til midlertidig avvikling 2. etg Melatunet. Se delårsrapport 3 for nærmere tall og statistikk på status og tjenesteutvikling, med rapporter fra Helseplattformen.

Alle budsjetttiltak for 2025 er nå lagt inn i prognose og iverksatt. Tiltakene har krevd betydelig ressurser i de berørte avdelingene. Budsjettpremiss for 2025 knyttet til drift av 132 sykehjemsplasser ved utgangen av 2025 er tidligere meldt at det ikke kunne innfris på grunn av utsatt åpning knyttet til flytting av legekontoet. Det ser nå imidlertid ut til at de siste 8 plassene ved VBB kan tas i bruk fra desember. Det er også usikkerhet knyttet til åpningen av de 4 plassene ved Ringvegen nord, dette har sammenheng med nødvendig oppussing som har tatt tid, og er usikkert når ferdigstilles.

Iverksatt budsjett tiltak for 2025 tilsvarende kroner 11,85 millioner er lagt inn i årsprognose:

- Avvikling av Forbregdsmyra, nye botilbud til beboere, nye arbeidsplasser til ansatte og utarbeidet nye turnuser
- Midlertidig stenging av 2. etg Melatunet og reduksjon av årsverk, nye botilbud til beboere, nye arbeidsplasser til ansatte og utarbeidet nye turnuser. Dette er allerede reversert pga økning i antall overliggere, og ringvirkningene knyttet til dette.
- Redusert fra 3-2 virksomhetsledere, jobber med å sette nye ledergrupper
- Redusert lederstillinger fra 4 til 3 i hjemmesykepleien
- Slått sammen avdelinger og reduserte lederstillinger fra 6 til 3 i habilitering

Følgende nye tiltak er lagt inn i prognose:

- Ny fastlegehjemmel fra 01.09.25 kr 692 000
- Husleie kommunalt legesenter fra ca 01.10.25 kr 450 000
- Sykehjemslege 50 % stilling fra ca 01.09.25 kr 200 000

Det jobbes med tiltak på flere nivå for å tilpasse driften til rammene samtidig med bærekraftige tiltak som bidrar til en fremtidsrettet helsetjeneste. I delårsrapport 3 er det vist tiltak som gjøres fortløpende i daglig drift, utviklingstiltak og mer omfattende tiltak som krever grundigere kartlegging og vurdering av muligheter og konsekvenser.

Tjenester innenfor administrasjon, felles, samfunn og næring

Administrasjon, felles

- Omstillingsarbeid som følge av innsparingstiltak. Arbeidet med å iverksette innsparingstiltak pågår, Budsjetttrammer er justert på aktuelle funksjoner innen kommunedirektørens organisasjon.

Kultur

- Handlingsplan og politisk sak Nasjonaljubileet 2030

- Arbeid knyttet til idretts- og aktivitetsanlegg: Revidering samarbeidsavtale Vukuhallen, ferdigstilling klubbhus, tilleggsarealer og lysanlegg Verdal stadion, uteanlegg/fotballbane Stiklestad nye skole, samarbeidsavtale Levanger kommune om bruk av friidrettsanlegg, badebrygge i samskaping med næringsliv m.m.

Næring, landbruk, plan og byggesak

- Stor aktivitet på landbruksordninger med både nydyrking og dreneringsprosjekter
- Skogsbruksleder er utleid til teknisk som konstituert virksomhetsleder for teknisk. Redusert kapasitet kan medføre forsinkelser ved oppstart knyttet til tilsyn spredt avløp
- Ferdigstillelse av kommuneplanens arealdel
- Stort antall private reguleringsplaner
- Arbeid i prosjekter med Innherredsbyen, Verdal 20240 og Stiklestad for nye tusen år

Organisasjon

Heltidskultur

Organisasjonen har en positiv utvikling både i gjennomsnittlig stillingsandel og i heltidsandel. Det jobbes godt i de ulike tjenestene, og det er et mål å fortsette det gode arbeidet som er påstartet. Utfordringen er at heltid koster, og denne kostnaden skal plasseres inn i trange budsjetter. Et godt arbeid med heltidskultur vil styrke vår evne til å rekruttere, utvikle og beholde ansatte.

Nærvær/ fravær

Det er stor oppmerksomhet knyttet til nærvær, fravær i partssamarbeidet både på avdelingsnivå, virksomhetsnivå og i arbeidsmiljøutvalget.

Tiltak for å utvikle arbeidsmiljøet og på sikt oppnå høyere nærvær utformes av partene i tett samarbeid med bedriftshelsetjenesten, Nav arbeidslivssenter og personal- og HMS-avdelingen.

Det er de lange fraværene som skaper utfordringer, og fraværet over 60 dager er på 6,61 % ved mai- rapportering til administrasjonsutvalget.

Med det nærværstallet som organisasjonen har samlet sett, betyr det at ca 130 ansatte er borte fra arbeid hver dag. Forskning fra Statens arbeidsmiljøinstitutt (Stami) viser at det arbeidsrelaterte fraværet varierer på mellom 30 og 50 % avhengig av hvilke kommunale tjenester ansatte arbeider innenfor. Det betyr at mellom 40 og 50 ansatte er borte hver dag pga arbeidsrelaterte forhold. Det er disse forholdene det må arbeides med.

Noe av kommunestyret sin overordnede rolle som arbeidsgiver fremover vil være å tilpasse ambisjonene for tjenestene og kvaliteten på tjenestene i forhold til den bemanningen organisasjonen har for å løse det samlede samfunnsoppdraget.

Et godt HMS- arbeid vil styrke organisasjonens evne til å rekruttere, utvikle og beholde.

Rekruttere, utvikle og beholde

Organisasjonens evne til å rekruttere, utvikle og beholde styrkes gjennom det arbeidet som er gjort med etablering av gaverreglement og videreutvikling av lønnspolitikken.

Kutt i midler til kompetanseheving svekker organisasjonens evne til å rekruttere, utvikle og beholde. Organisasjonen må derfor arbeide aktivt med å frigjøre midler til nødvendig kompetanseheving i årene fremover, på tross av trangere økonomiske rammer. Kommunestyret bør derfor prioritere å sette av penger til en styrking innenfor de samlede økonomiske rammene.

I sum har organisasjonen gjort mange gode strategiske valg og satsinger for å styrke omdømmet og øke attraktiviteten som arbeidsgiver.

Det vises til nærmere omtale i [kapittel om organisasjon](#) i webutgaven av delårsrapporten.

Årsverkrapportering

Kommunedirektøren rapportere månedlig utvikling i årsverk som inngår fast lønn. I årsverkene korrigeres det for interkommunale samarbeid og prosjektet Gullbilletten. Årsverk i interkommunale samarbeid IKRIL og Geodata skal ikke bare belastes Verdal kommune. Gullbilletten er et prosjekt av kortvarig karakter.

Rapporten viser for august at det er utlønnet 1080 årsverk fast lønn. Det utgjør samlet, en reduksjon på 16,6 årsverk fra januar til august.

Metode for årsverkrapportering er under utvikling i 2025. Både metode og registrering av data gjør at det foreligger risiko for feil presentasjon av data eller feil tolking av data. Blant annet er det en risiko for at årsverkene som presenteres pr måned ikke tar hensyn til periodiseringen av lønn (les: etterbetaling av fast lønn i etterfølgende måned). Datagrunnlaget gir ikke grunnlag for å vurdere årsverk knyttet til ev prosjektstillinger

Utviklingen av metode for rapportering gir pr august ikke tilstrekkelig informasjon til å forklare årsaker til endringer i årsverk. Kommunedirektøren vil arbeide videre med utvikling av rapporteringen i 2025.

Årsverkrapportering er nærmere omtalt i webutgaven under [kapitlet om organisasjon](#).

Administrative budsjettjusteringer

Kommunedirektøren vurderer det som krevende å operere med to sett revidert budsjett, som konsekvens av krav om at kolonnen revidert budsjett i regnskapsoppstillingen bare skal inneholde politiske vedtak.

For å slippe å forholde seg til to sett med budsjett, vil kommunedirektør anbefale at kommunestyret formelt også vedtar de administrative budsjettjusteringene. Dette må da gjøres i delårsrapportene og baseres på rapportering av hvilke budsjettjusteringer som er gjort. Kommunestyret har ingen plikt til å vedta alle de administrative vedtakene som er gjort.

Budsjettendringene framgår av etterfølgende tabell.

Administrative budsjettendringer er nærmere redegjort for i et web-utgaven under status driftsøkonomi.

Fullmakt	Endringen omfatter	Beløp
Lønnsoppgjør 2025	Omfordelt fra administrasjon til øvrige tjenesteområdene, og påvirker rammer for tjenesteområdene	15 597
Innsparingskrav administrasjon	Innsparingskrav er omfordelt mellom tjenesteområder, og påvirker rammer for aktuelle tjenesteområder	5 000
Bruk av bundet fond	Boligtilskudd. Midler på bundet fond disponeres. Innebærer ikke rammejustering.	1 000
Omfordeling av midler	Omfordeling av bolystmidler og kursmidler mellom flere tjenesteområder	395
Sum endringer, brutto		21 992

Standard vurderinger i saksframlegg

Kommunestyret har handlingsrom til å endre på budsjettforslagene.

Handlingsrom:

Kommunestyret har handlingsrom til å endre på budsjettforslagene.

Økonomi:

Saken bidrar til bedre økonomisk kontroll og budsjettrealisme, som også er hensikten med delårsrapporten.

Klima, energi og miljø:

I delårsrapport er det ikke tatt med eget kapittel for klima, energi og miljø. Klima er et tema i økonomiplan 2025-2028 og årsberetning/årsrapport 2024.

Investeringer innebærer ressursbruk som har klimaeffekter. Noen investeringer har positive klimaeffekter, som for eksempel lavere energibruk. Det er ikke regnet eksakt på dette i denne saken. Det kan være aktuelt å tallsette positive effekter i fremtidige økonomiplaner.

Konklusjon:

Konklusjon vurderinger

Vurderingene i dette kapitlet er videreført uendret fra tidligere delårsrapporter. Det er ingenting i delårsrapporten eller i statlige styringssignaler som tilsier at utfordringene er endret.

I Verdal kommunes siste års budsjett og økonomiplan, har følgende overordnede budsjettpremiss vært gjeldende:

Sektorovergripende premiss

Realisme

Alle bevilgninger i budsjettet er gitt ut fra en forutsetning om at tjenestene skal drives innenfor lover og normer samtidig som budsjettrammer holdes. Tjenestene skal til enhver tid, og gjennom tilgjengelige virkemidler, tilpasse bemanning til vedtatte driftsrammer innenfor gjeldende lov og regelverk.

Alle bevilgninger i budsjett for 2025 er gitt ut fra en forutsetning om at tjenestene skal drives innenfor lover og normer samtidig som budsjettrammer holdes. Tjenestene skal til enhver tid, og gjennom tilgjengelige virkemidler, tilpasse bemanning til vedtatte driftsrammer innenfor gjeldende lov og regelverk.

Evnen til å tilpasse tjenestene til økonomiske rammer er avgjørende for hvordan kommunen kommer ut av året 2025. Delårsrapporten viser at det er krevende, men samtidig også at avvikene kan være mulig å håndtere. Dermed er det ikke sagt at utviklingen i tjenestene går i den retning som kommunestyret og/eller administrasjonen ønsker. Dagens situasjon kan av mange oppleves som en styrt nedbygging av kvalitet og omfang på kommunale tjenester. Utviklingen innebærer også en sentralisering av tjenester som oppleves som krevende for mange av innbyggerne.

Det er likevel ikke slik at kommunen kan velge dette bort. Det er inntektsrammene og lovkrav til tjenestene som presser fram endring. Det betyr indirekte at Storting og regjering i stor grad bestemmer utviklingen i kommunene og at kommunenes handlingsrom til enhver tid ligger innenfor de rammevilkårene som Storting og regjering har satt. I perspektivmeldingene er regjering(e) tydelige på at deres handlingsrom for å gjøre noe med dette vil krympe i årene som kommer.

Målkonflikter

I både budsjettet og i tidligere delårsrapporter i år vises til risiko for at tiltak som er iverksatt for å holde budsjettet kan komme i konflikt med innbyggerrettigheter etter lov og norm. Dette er en problemstilling som administrasjonen er svært oppmerksom på og det jobbes for å redusere målkonflikten så mye som mulig. Kommunens systemer for varsling, avviksregistreringer og registrering av klager fra innbyggerne er viktig for å unngå lovbrudd.

Effektivisering av strukturer og tilpassing av tjenestenivå til gjeldende rammevilkår er et langsiktig arbeid. Handlingsrommet for langsiktige endringer er vurdert til å være størst innenfor de lovpålagte tjenestene, men situasjonen tilsier også at vurderinger må gjøres innenfor de ikke-lovpålagte tjenestene.

Hovedprinsippet fra det overordnede budsjettpremisset er at bevilgede rammer skal overholdes. Det er iverksatt ansettelsekontroll, hvor stillinger skal godkjennes av øverste ledernivå før iverksettelse. Det vil likevel være behov for å rekruttere i tiden fremover, for å sikre nødvendig og tilstrekkelig ressurser. Det er med andre ord ikke mulig å gjennomføre en full ansettelsesstopp.

En del av tiltakene som er videreført fra 2024 som innkjøpskontroll, ansettelsekontroll og reduksjon i opplæringskostnader, kan ramme tjenesteområdene tilfeldig. Slike tiltak representerer ikke noen varig løsning og det er nødvendig at disse tiltakene erstattes med løsninger som gir en mer varig innsparing og som ikke gir de samme skadevirkningene som de midlertidige tiltakene gir. I verste fall kan langtidskonsekvensene av å prøve å spare seg

ut av ubalansen, bli at kommunale tjenester svekkes i omfang og kvalitet fordi organisasjonens evne til å produsere kostnadseffektivt svekkes. I kommunal sammenheng kan dette beskrives som å “spare seg til fant.”

Ny økonomiplan 2026-2029 må inneholde endringer som gir mer varige løsninger på ubalansen i kommunens økonomi. Kommunestyret må være forberedt på at det kan bli vanskelig å finne kraftfulle tiltak som ikke utfordrer tjenestenes grunnpreg og struktur. Dette er også beskrevet i strateginotatene som legges til grunn for kommunedirektøren innstilling til ny økonomiplan og budsjett 2026-2029..

Det finnes to veier ut av grunnleggende ubalanse i drift. Den ene er inntektsøkning og den andre er kostnadskutt og/eller effektivisering. Hvis det ikke kommer en sterkere inntektsvekst til kommunene enn det som er varslet, så er det bare en vei ut av ubalansen. Det er å redusere eller omstille kommunale tjenester slik at de kan leveres innenfor de årlige løpende inntekter. Vegring og utsettelser kan forsterke utfordringen ved at ubalansen akkumuleres som udekket merforbruk i regnskapet. Da vil det bare være et spørsmål om tid før kommunen blir en Robek-kommune. Det er ingen endringer i kommunens økonomi eller i statlige styringssignaler som tilsier at denne vurderingen kan endres fra forrige delårsrapport.